

GYENES ANDRÁS

1923. november 5. Kisbecskerek – 1997. július 9. Budapest

MTI/MTVA Fotóarchívum/Horling Róbert

FŐBB TISZTSÉGEI

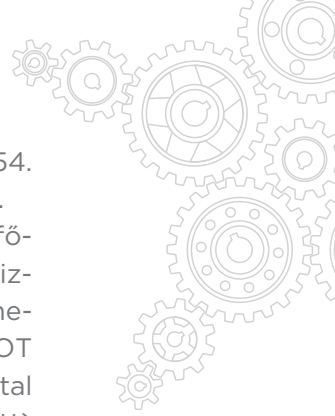
Az MSZMP KB Külügyi Osztálya helyettes vezetője	1963. május 14.–1968. június 20.
Az MSZMP KB Külügyi Osztálya vezetője	1968. június 20.–1970. február 19.
Külügyminiszter-helyettes	1970. február 22.–1971. május 1.
Az MSZMP KB Külügyi Osztálya vezetője	1971. április 29.–1974. június 20.
Berlini nagykövet	1974. augusztus 19.–1975. április 3.
Az MSZMP KB tagja	1975. március 22.–1982. június 23.
Az MSZMP KB titkára	1975. március 22.–1982. június 23.
Az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottsága elnöke	1982. június 23.–1989. április 12.

PÁLYÁJA

A trianoni békeszerződés által Romániához csatolt egykori Temes vármegyében született, szülőfalujának román neve Becicherecu Mic. Apja, Gyenes József húsipari szakmunkás volt, anyját Kovács Júliának hívták. Teljes neve: Gyenes András Károly.

Két középiskolai osztályt végzett, majd 1937-ben hentestanonak állt Temesvárott. 1940-es felszabadulása után kisebb üzletekben dolgozott segédként. 1943 elején átszökött Magyarországra. Illegális határátlépőként Losoncra internálták, de néhány hét múlva elengedték, s még az év májusában a szegedi Pick-gyárban helyezkedett el szakmájában.

1944 őszén, a front átvonulása után belépett a húsosok szakszervezetébe, 1945-ben a kommunista pártba. A Pick-gyárban az üzemi bizottság egyik alapítója és 1946. februárig tagja, majd 1947-ig munkahelyi párttitkár volt. 1947. decemberben a szegedi szakmaközi bizottság iskolájának vezetője, 1948. májusban a Magyarországi Húsipari Munkások Szabad Szakszervezete oktatási titkára, egyúttal a szakszervezet központi vezetőségének tagja lett. 1948. augusztusban a Szakszervezeti Tanács (1948. októbertől Szakszervezetek Országos Tanácsa) Káderosztályára került politikai munkatársként. 1949. októberben az MDP öt hónapos pártiskolájára küldték hallgatónak, 1950. márciustól ugyanott az iskola tanáraként működött. 1950. októbertől az immár iparági alapon átszervezett, érdekképviselési szerepétől megfosztott szakszervezeti mozgalomban az Élelmezési Dolgozók Szakszervezetének főtítkárhelyetteseként, 1951. áprilistól

főtitkáráként tevékenykedett. 1953. februártól a SZOT Káderosztályát vezette, 1954. augusztustól 1955. februárig a SZOT titkáráként a szervezet egyik első embere volt.

1955-től a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága hároméves pártfőiskoláján tanult. Az 1956-os forradalom hírére hazatért, november 10-én kormánybiztosként Nógrád megyébe küldték, majd megbízták az 1956. október vége óta átmenetileg Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetsége néven működő SZOT Sportosztályának vezetésével. 1958. januárban a Magyar Testnevelési és Sporthivatal (az elnevezés még abban az évben Magyar Testnevelési és Sporttanácsra változott) elnökhelyettesének nevezték ki.

1961. novemberben a „sporthivatalban elkövetett hibák miatt” a Központi Ellenőrző Bizottság megrovás pártbüntetésben részesítette, s mivel oroszul, románul és németül is jól beszélt 1962. februártól a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága Külügyi Osztálya alosztályvezetőjeként „külügyi vonalra irányították át”. 1963. májusban osztályvezető-helyettesé nevezték ki, 1968. júniusban Puja Frigyeszt követte az osztályvezetői székben. 1970. februártól külügyminiszter-helyettes, majd 1971. április végétől ismét a KB Külügyi Osztályának vezetője volt. 1974. júniusban helyét Berecz Jánosnak kellett átengednie, s augusztusban a (kelet-)berlini nagykövetség élére állították. Az MSZMP XI. kongresszusán (1975. március 17–22.) a KB és a KB Titkárságának tagjává választották, s átvette külügyi KB-titkári posztot, amelyet Komócsin Zoltán betegsége, majd halála miatt ideiglenesen Pullai Árpád töltött be. Ugyanakkor az állampárt legfőbb irányító testületébe, a Politikai Bizottságba sem akkor, sem később nem került be, így szerepe elsősorban a döntések előkészítésére és végrehajtására korlátozódott.

1982. júniusban Brutyó János utódként a Központi Ellenőrzési Bizottság elnökévé tették meg (1970–1975 között már egyszer a testület tagja volt), ezzel – bár a PB ülésin, ahogyan KB-titkárként, tanácskozási joggal továbbra is részt vehetett – még inkább kiszorult a hatalom felső köreiből. 1989. áprilisban nyugdíjba vonult, októberben 1980-tól folyamatos parlamenti mandátumától és az Élelmezésipari Dolgozók Szakszervezetében 1985-től betöltött elnöki tisztségétől is megvált.

FŐ MŰVE

A nemzetközi viszonyok jellemzői az 1980-as évek elején. Az MSZMP Politikai Akadémiáján 1981. október 26-án elhangzott előadás szövege. Kossuth Kiadó, Budapest, 1981.

FORRÁSOK

Az MDP KV Titkársága 1951. április 25-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 276. fond 54/140. őrzési egység. http://www.digitarchiv.hu/faces/frameContentGenerator.jsp?ADT_ID=39986&MT=1 (A letöltés ideje 2015. február 6.)

Az MDP Politikai Bizottsága 1954. július 21-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 276. fond 53/186. őrzési egység. http://www.digitarchiv.hu/faces/frameContentGenerator.jsp?ADT_ID=39493&MT=1 (A letöltés ideje 2015. február 6.)

Az MSZMP KB Titkársága 1958. január 17-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 288. fond 7/20. őrzési egység

Az MSZMP Politikai Bizottsága 1962. január 30-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 288. fond 5/256. őrzési egység

IRODALOM

Segédkönyv a Politikai Bizottság tanulmányozásához. Szerkesztette Nyíró András. Interart Stúdió, Budapest, 1989. 278.